

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський професійний ліцей
Методичний кабінет**

***Практичні рекомендації
щодо організації і
проведення уроку ви-
робничого навчання***

РІВНЕ-2008

Алгоритм підготовки майстра виробничого навчання до занять

Готуючись до уроку, майстер виробничого навчання повинен:

- проаналізувати підсумки попередніх занять з метою виявлення причин недоліків та внесення змін і доповнень у наступний урок;
- визначити основну дидактичну мету уроку;
- визначити тип, вид, структуру уроку та час, відведений для проведення кожного його елементу;
- скласти план уроку;
- підготувати науково-технічну та методичну літературу, а також матеріали з передового досвіду за темою уроку;
- намітити практичні та навчально-виробничі роботи, вправи, завдання для самостійної роботи учнів під час закріплення нового навчального матеріалу;
- підготувати дидактичне і матеріально-технічне забезпечення уроку;
- визначити міжпредметні (внутрішньопредметні) зв'язки та прийоми їх реалізації на уроці;
- визначити типові помилки, яких допускаються учні під час вправ, намітити засоби їх попередження або виправлення;
- приготуватися до показу на уроці наочних засобів, експериментів, нових операцій і прийомів трудової діяльності;
- визначити зміст і обсяг домашнього завдання учнів;
- спланувати методику та форму контролю якості З, У, Н учнів на уроці.

Зміст та порядок підготовки майстра до уроку багато в чому залежить від періоду навчання, змісту навчального матеріалу, досвіду майстра, складу учнівської групи тощо.

Вимоги до змісту структурних елементів уроку виробничого навчання

Вступний інструктаж

Вступний інструктаж - сукупність методів і прийомів виробничого навчання, які використовуються на початку занять з метою підготовки учнів до активного, безпомилкового і свідомого виконання практичних завдань.

В процесі вступного інструктажу майстер конкретизує і поглиблює теоретичні знання, набуті учнями на уроках спецтехнології, демонструє нові операції і прийоми трудової діяльності, організовує тренувальні вправи для перевірки доступності і посиленості нової навчальної інформації.

Алгоритм проведення вступного інструктажу

- повідомлення теми і мети уроку;
- цільова установка учнів;
- перевірка знань, умінь і навичок за матеріалами уроків, взаємопов'язаних з метою уроку і необхідних для його проведення;
- пояснення характеру і призначення запланованої на уроці роботи;
- пояснення нової теоретичної навчальної інформації; демонстрація нових операцій і прийомів трудової діяльності; ознайомлення учнів з матеріалами, інструментами і приладами, які вперше будуть застосовуватися на уроці, та з правилами техніки безпеки при роботі з ними;
- вивчення інструкційної та інструкційно-технічної (технологічної) документації;
- пояснення та показ способів раціональної організації робочих місць учнів при виконанні завдань;
- інформація про типові помилки та способи їх попередження; опитування учнів та пробне виконання ними нових прийомів роботи з метою перевірки засвоєння матеріалу вступного інструктажу;
- відповіді на запитання учнів.

Рекомендації щодо проведення показу трудових дій

№ з/п	Діяльність майстра	Діяльність учнів
1.	Пояснити призначення сформованих умінь	Уявлення значущості трудового процесу в професійній діяльності
2.	Показати весь трудовий процес у нормальному темпі	Спостереження, цілісне сприймання трудового процесу
3.	Виділити операції, прийоми та пояснити способи їх виконання за інструкційною картою	Аналіз складу та структури трудової діяльності

4.	Показати окремі операції, прийоми та пояснити способи їх виконання за інструкційною картою	Уявлення способів виконання кожної операції, прийомів роботи згідно з інструкційною картою
5.	Сформулювати питання, для аналізу інструкційної карти	Відповіді на питання
6.	Показати весь трудовий процес у сповільненому темпі	Сприйняття трудового процесу
7.	Запропонувати декільком учням відтворити показані операції	Спостереження, усвідомлення, аналіз, відтворення.
8.	Проаналізувати помилки учнів	Аналіз прийомів роботи
9.	Повторити весь трудовий процес в нормальному темпі	Уявне відтворення всього трудового процесу

Типові недоліки проведення вступного інструктажу:

- неправильно визначена структура інструктажу;
- матеріал інструктажу не ув'язаний з матеріалом загальнотехнічних та спеціальних дисциплін та попередніх уроків виробничого навчання;
- дублювання навчального матеріалу спецпредметів;
- не проводиться або проводиться методично та технічно неправильно показ трудових прийомів, дій, рухів та пояснення технологічного процесу в цілому;
- не використовується або використовується методично неправильно навчально-інструкційна та технологічна документація;
- не використовується або використовується педагогічно і технічно неправильно наочні прилади, технічні засоби навчання;
- не використовуються або недостатньо використовуються новинки техніки, технології, передового досвіду;
- не проводиться або проводиться тільки шляхом усного опитування перевірка доступності і посиленості нового навчального матеріалу;

- не демонструється раціональна організація робочих місць під час виконання трудової діяльності;
- не проводиться відповідь на запитання учнів.

Поточний інструктаж

Поточний інструктаж - сукупність методів виробничого навчання, при використанні яких інструктивна діяльність майстра орієнтована на диференційний та індивідуальний підхід до учнів під час закріплення ними нової навчальної інформації шляхом її застосування у самостійній практичній діяльності.

Основна мета цього структурного елементу уроку виробничого навчання - формування, закріплення та удосконалення умінь і навичок трудової діяльності.

Реалізація поточного інструктажу передбачає:

- видача завдань для самостійної роботи учнів;
- пояснення послідовності виконання завдань;
- розподіл учнів по робочим місцям;
- повідомлення про критерії оцінювання практичної діяльності учнів;
- індивідуальний поточний інструктаж шляхом проведення цільових обходів робочих місць учнів.

Приблизні цілі обходів робочих місць:

- перевірка правильності організації робочих місць учнів та додержання ними правил техніки безпеки;
- перевірка правильності виконання учнями нових прийомів та технологічного процесу виконання робіт;
- перевірка умінь користування кресленнями, інструкційними та технологічними картами;
- надання допомоги учням;
- перевірка ходу виконання робіт (міжопераційний контроль); перевірка якості роботи учнів та виконання ними норм часу; приймання та оцінка робіт.

Рекомендації майстру при проведенні поточного інструктажу:

- вникати у роботу кожного учня, не випускаючи з поля зору роботи всієї групи;
- розвивати в учнів здібності аналізувати свою роботу;
- заохочувати учнів до самостійності та свідомості

- активності;
 - спостерігати за раціональним використанням учнями робочого часу;
 - заохочувати учнів до самоконтролю, формувати уміння знаходити причини помилок та засоби їх усунення;
 - виховувати в учнів звичку правильної організації робочого місця та забезпечення безпечних умов праці.
- Типові недоліки проведення поточного інструктажу:*
- немає чіткої системи практичної діяльності учнів;
 - немає чіткої системи в організації поточного інструктування учнів;
 - не застосовується або недостатньо застосовуються методичні засоби розвитку в учнів самостійності та технічного мислення;
 - не враховується відсутність умінь і навичок учнів у користуванні навчально-інструктивною і технологічною документацією;
 - не береться майстром до уваги порушення учнями правил організації робочих місць та техніки безпеки;
 - формально проводяться цільові обходи;
 - не робиться міжопераційний контроль якості виконуваних робіт;
 - не оголошуються критерії оцінювання виконаних робіт.

Заключний інструктаж

Заключний інструктаж - підведення підсумків виконання учнями трудових завдань з використанням сукупності методів виробничого навчання, які застосовувались на уроці; об'єктивне оцінювання підсумків їх практичної діяльності.

Основна мета цього інструктажу - на основі фіксації досягнень і недоліків показати учням, чому вони навчилися на уроці, оцінити рівень їх досягнень і творчої активності.

Проведення заклучного інструктажу передбачає:

- аналіз умінь учнів застосовувати нову навчальну інформацію, що вивчилася на уроці;
- аналіз причин помилок учнів та застосування засобів їх усунення;
- повідомлення та обґрунтування оцінок, отриманих учнями на уроці;

- аналіз додержання правил безпеки праці, організації робочих місць учнів;
- розглядання випадків нераціонального використання урочного часу;
- видача домашнього завдання з інструкцією про способи його виконання.

Методика видачі домашнього завдання.

Мета домашньої навчальної роботи учнів:

- закріплення, удосконалення і систематизація набутих на уроці знань, умінь;
- осмислення та узагальнення виробничого досвіду;
- підготовка до наступного заняття;
- знайомство з варіативними джерелами знань, для отримання додаткової інформації за темою наступного уроку.

Вимоги до змісту домашніх завдань:

- практична спрямованість;
- реальний та творчий характер змісту;
- зв'язок змісту практичних завдань, з теоретичними знаннями та раніше надбаним досвідом;
- постійне підвищення складності;
- диференціація за складністю залежно від інтелекту учнів та рівня їх підготовленості.

Рекомендації щодо підвищення ефективності заключного інструктажу:

- завжди на перший план виносити підведення підсумків виконання навчальних завдань уроку на підставі аналізу успіхів та недоліків діяльності учнів;
- не акцептувати увагу на помилках учнів, якщо їх причиною є недосвідченість;
- починати аналіз діяльності учнів на прикладі їх досягнень;
- всебічно залучати учнів до активного обговорення підсумків уроку;
- аналіз підсумків уроку проводити об'єктивно та аргументовано;
- додержуватись педагогічного такту;
- широко практикувати порівняння робіт, виконаних учнями, із зразками-еталонами;
- практикувати доручати проведення аналізу підсумків діяльності учнів відмінникам з професійної

- підготовки як метод стимулювання;
- практикувати виставлення комплексних оцінок (за знання теорії та уміння застосовувати їх на практиці).
Типові недоліки проведення заключного інструктажу:
- підведення підсумків не проводяться взагалі або проводяться формально;
- аналіз підсумків уроку починається з помилок, яких допускалися учні під час уроку;
- не видається домашнє завдання або не пояснюються способи його виконання;
- не обґрунтовується оцінка роботи учнів на уроці;
- аналіз підсумків уроку не орієнтований на усунення причин недоліків в діяльності учнів;
- зауваження майстра під час аналізу не носять педагогічного та виховного характеру.

Схема плану уроку виробничого навчання

Тема програми _____

Тема уроку _____

Мета уроку:

а) навчальна - які професійні З, У, Н формуються, закріплюються і розвиваються на уроці;

б) розвивальна - які операції і прийоми розумової діяльності учнів розвиваються на уроці;

в) виховна - які якості особистості учнів формуються і розвиваються на уроці.

Тип уроку _____ Вид уроку _____

Дидактичне забезпечення (за допомогою якого здійснюється процес навчання) _____

Матеріально - технічне забезпечення (за допомогою якого всі учні здійснюють свою практичну діяльність) _____

Міжпредметні зв'язки _____

Перелік практичних завдань _____

Список основної і додаткової літератури _____

*Методична мета - вказується тільки при проведенні відкритих уроків.

Хід уроку

I. Організаційна частина (~5хв):

- перевірка наявності учнів;
- перевірка готовності учнів до уроку;
- допуск з техніки безпеки.

II. Вступний інструктаж (~40хв):

1. Актуалізація знань:

- повідомлення теми програми і уроку;
- цільова установка проведення уроку;
- перевірка опорних З, У, Н учнів, необхідних їм для подальшої роботи на уроці;
- аналіз і доповнення відповідей учнів, підведення підсумків.

2. Викладання нового матеріалу :

- повідомлення нової навчальної інформації;
- показ нових прийомів трудової діяльності;
- пояснення характеру і послідовності роботи учні на уроці; повідомлення про передовий досвід за темою уроку;
- опитування учнів і пробне виконання ними нових прийомів, показаних майстром;
- відповідь майстра на запитання учнів;
- підведення підсумків вступного інструктажу.

III Поточний інструктаж (~270хв):

- видання завдань для самостійної роботи учнів та пояснення порядку їх виконання;
- розподіл учнів за робочими місцями;
- повідомлення про критерії оцінювання виконуваних робіт; цільові обходи майстра робочих місць учнів;
- прийом майстром виконаних робіт;
- прибирання робочих місць.

IV Заключний інструктаж (~30хв):

- аналіз діяльності учнів у процесі всього уроку;
- оцінка роботи учнів, її об'єктивне обґрунтування;
- аналіз причин помилок учнів та засоби їх усунення;
- повідомлення та обґрунтування оцінок;
- видача домашнього завдання.

Зміст

Вимоги до змісту структурних елементів уроку виробничого навчання.....	2
Вступний інструктаж.....	2
Алгоритм проведення вступного інструктажу	3
Рекомендації щодо проведення показу трудових дій	3
Типові недоліки проведення вступного інструктажу:	4
Поточний інструктаж.....	5
Реалізація поточного інструктажу передбачає:.....	5
Приблизні цілі обходів робочих місць:	5
Рекомендації майстру при проведенні поточного інструктажу:.....	5
Типові недоліки проведення поточного інструктажу:.....	6
Заключний інструктаж	6
Методика видачі домашнього завдання.	7
Вимоги до змісту домашніх завдань:	7
Рекомендації щодо підвищення ефективності заключного інструктажу:.....	7
Типові недоліки проведення заключного інструктажу:	8
Схема плану уроку виробничого навчання	8